

MÖTESANTECKNING

Datum för mötet
2025-09-23

Ev. diarienummer
HS-2025-0883

Mötesanteckning från Biblioteksrådet

Närvarande:

Mikael Lindström, prorektor (ordförande)
Kerstin Jacobsson, universitetsdirektör
Annika Borgenstam, vicerektor för forskning
Nina Wormbs, fakultetsrådet
Maria Haglund, överbibliotekarie
Sebastiaan Meijer, lärarrepresentant, CBH
Anna Jerbrant, lärarrepresentant, Framtidens utbildning
Iris Callerholm, THS

Adjungerade:

Anna Blomqvist, Fastighetsavdelningen (vid punkten för lokaler)
Charlotta Andersson Lund, Fastighetsavdelningen (vid punkten för lokaler)
Jakob Harnesk, tidigare biblioteksdirektör, Karlstads universitet (vid benchmarkingrapporten)
Annika Peurell, sekreterare

Frånvarande:

Arnold Pears, lärarrepresentant Lärande/ITM
Kamila Oppelová, THS, doktorandsektionen

1. Mötet öppnas

Ordförande Mikael Lindström öppnar mötet.

2. Föregående protokoll

Öppen vetenskap – Maria berättar att handlingsplanen presenterats för KTH:s ledningsgrupp tidigare under dagen. Godkänd och tas vidare som ett levande dokument.

Maker space – Akademisk ledare rekryterad. Möte inbokat inför beslut och projektstart. Bra att ta med lärdomar från hur vi startade arbetet med Digital Research Collaborative Hub (Forskarkubben) där vi startade med ett etableringsprojekt.

Maxistudion – en styrgrupp finns och Anna Jerbrant håller på att skriva ett projektdirektiv.

Digital Research Collaborative Hub (Forskarhubben) – Beslutet är nära förestående, förankrat med rektor och håller på att finjusteras av ledningskansliet. Tre delar: att tillsätta organisationen med föreståndare Sebastian Meijer, utse ett råd samt att Sebastiaan Meijer får ansvar för att implementera forskarhubben under hösten.

3. Studentrelaterade frågor

Iris lyfter frågan om möjligheter för meröppet i biblioteket. Frågan kommer att utredas inom ramen för renoveringsprojektet. Maria svarar att anledningen till svårigheter med meröppet är att det är ett komplicerat hus, både till sin storlek och med många dolda ytor. Viktigt att det blir tryggt för studenterna. Möjligen kan kameror på vissa ställen ge mer trygghet, ska undersökas. Iris önskar även mer information om övriga evenemang/pysseltillfällen, vilka varit uppskattade.

4. Benchmarking KTH Biblioteket

Jakob Harnesk, tidigare biblioteksdirektör vid Karlstads universitet, presenterar en benchmarkingstudie av biblioteken vid KTH, KI, Chalmers och SU.

Studien är ett uppdrag från KTH Biblioteket och rör relationen mellan resurstilldelning och ekonomiska förutsättningar genom att jämföra för KTH likartade (storleksmässigt) bibliotek i Sverige. Dock finns olikheter utifrån uppdrag, områdesinriktningar och antal FTE. Källmaterialet är den årliga statistikinsamlingen från Kungliga biblioteket. I studien påvisas även utmaningarna i att mäta det digitala. Biblioteken mäter och redovisar på olika sätt. Strategiskt viktiga funktioner (forskningsdata, analys, bibliometri, AI) mäts ännu inte alls.

Inledningsvis en inflygning gällande utvecklingen för biblioteken med fokus på digitalisering. Den initiala digitaliseringen börjar på 1960-talet med centrala internationella forskningsdatabaser, 1970-tal Libris, 1980 lokala bibliotekssystem, 1990 internet, 2000 Big deals och e-böcker, 2010 Open Access, 2020 forskningsdata, öppen vetenskap och AI.

Nationell utveckling där antalet heltidsstuderande ökat med 10% (10-årsperspektiv 2015–2024) medan årsverken vid lärosätesbibliotek minskat. Antalet biblioteksassistenter har minskat, antalet specialister ökat. Ekonomi: e-medier ökat mest. Bestånd: utlån av fysiska böcker krymper, delvis pga digitalisering. Publika datorer minskar, förändring 10 år 59,8%. Det fysiska rummet får annan betydelse, vikten av studieplatser och undervisning är en tydlig förändring. Undervisning (källkritik etc) ökar, men inte bara för att studentantal ökar. Komplexa och tidskrävande uppdrag som t.ex. analys och systematiska litteratursökningar har ökat med 550 %.

Upplägget för finansiering skiljer sig åt. SUB har en ekonomisk tilldelning via ram. En transparent och förutsägbar modell. Minskat antal databaser och personal. Utmaningar med pliktleveransen. KIB har en INDI finansiering av indirekta kostnader. En läsavgift per anställd och en publiceringsavgift utgår från tidigare volym. Chalmers finansieras genom OH-faktura och biblioteket tar betalt för undervisning. KTH finansieras delvis genom OH, delvis genom anslag. Publicerings- och mediakostnader går på forsknings- och grundutbildningsanslag.

KTH ligger lågt, men inte lägst, i nyckeltal vad gäller bibliotekets driftkostnader i relation till omsättning, anställda och studenter vid de jämförande biblioteken. Nationellt är siffran betydligt högre eftersom vissa overheadkostnader måste slås ut på färre anställda/lägre omsättning.

Utifrån nyckeltalen ställdes frågan: vad gör vi inte som andra bibliotek gör? Det finns eftersatta områden t.ex. runt våra samlingar och digitisering. Biblioteksundervisning är lägre bemannade än KI, liksom systematiska sökningar. SU har fler forskningsdatorrådgivare (SciLifeLab har 40+). KTH Biblioteket har mer-resurser för analys/bibliometri än SU. Det går att göra djupare analyser.

Biblioteksrådet tackade Jakob för presentationen och ett intressant underlag med olika aspekter gällande utveckling och nuläget för biblioteket.

5. Lokalfrågor

Renoveringen (biblioteksrådet är styrgrupp för renoveringsprojektet)

Anna B och Charlotta anslöt till mötet för att presentera punkten om läget för renoveringen.

Anna gjorde en statusuppdatering. Etapp ett är i gång, har kommit en bit på vägen. Planering och införande sker parallellt. Budget – ordning och reda.

Anna berättade att man gjort ett grundligt och detaljerat genomförandeavtal med Akademiska hus. Det är viktigt att vi har på papper vad vi kommer överens om, så att vi kan gå tillbaka om något är oklart. Olika byggprojekt i biblioteksbyggnaden synkas, fönsterrenovering, belysningsprojekt, hissrenovering och inom kort lokaloptimeringsprojektet samt KTH 200 år.

Fråga om hur Maxistudion ska användas (funktion – studenter?). Digitalisering är en viktig del i undervisningen – studenterna behöver ha möjlighet till åtkomst, lämpligen ingång via biblioteket. Anna J påpekar att det finns styrgrupp för satsningen att diskutera med.

Mötet beslöt att studenter får gå in i studion via biblioteket.

KTH 200 år – planerade ytor för tidslinje och utställningar, men vad tänker vi oss sedan? Representations/mötesrum i närheten av tidslinjen med extra snygg finish, finns behovet? Alternativ till Brinellvägen. Långsiktigt och flexibelt med förändringar till låg kostnad, ska kunna användas efter jubileet. Anna J lyfter frågan om risk för låg beläggning, hur hittar man dit? Erfarenheter från framtidens utbildning är att det större av rummen klarar 15-20 personer och det mindre rummet fungerar inte som mötesrum pga. ventilationen. Skalskydd/säkerhet behöver tänkas in.

Mötet beslöt att rummen renoveras på normal mötesrumsnivå. Användningen för rummen synkas med andra aktiviteter i huset för att få så hög nyttjandegrad som möjligt. Ingen förändring kring skalskyddet behövs. Om externa besökare skall använda rummet finns alltid en värd från KTH.

Nästa steg, etapp 2. Genomförandeavtal AH och tidsplan.

Entréhall, KTH 200, café, bibliotekshall, grupprum, skrivarrum samt läsesalsrum för att kunna visa och läsa material ur äldresamlingen. Sedan också identifiera vad vi lägger i kommande etapper.

Större bokningar

Tydliggjordes att vid större bokningar av biblioteksrummet kan överbibliotekarien vid behov få hjälp med prioriteringar av biblioteksrådet eller mellan möten av UD och Prorektor. Biblioteket är primärt en studiemiljö, inte en konferensarena. Några få större arrangemang prioriteras under ett normalt år men under jubileet får vi ha flexiblare inställning.

6. Utskott (se bilaga)

Strategiska och tillämpningsfrågor gällande publicering och öppen vetenskap behöver ske i dialog med KTH:s forskning. Forskardialog behövs, detaljdiskussion hinns inte alltid med i biblioteksrådet. Förslag utskott (3–5 personer), även forskare från institutioner som inte sitter i ledning kan ingå. Förslaget kan även nämnas på fakultetsrådet, Nina påpekar att de kan hjälpa till med förslag på medlemmar till utskottet. Maria återkommer om detta på nästa möte.

7. Aktuella frågor

Maria sammanfattar:

Problem med vägglöss har effektivt hanterats i biblioteket med hjälp av såväl inhyrd spårhund och [SimulAir](#), en innovation av KTH studenter för effektiv skadedjursbehandling.

Föreläsningsserien [Demokrati och akademisk frihet](#) fortsätter under hösten. Inbjudan går nu ut i allas kalendrar.

Bibsamkonsortiet, förhandlingar, utmaningar och handlingsplan. Forskningsfinansiärerna bidrar med 36 miljoner för öppen tillgång. Konsortiet har ingen stämning, svårt för de som inte sitter i styrgruppen att lyfta frågor.

Nytt initiativ och för kännedom i rådet: [Svensk nod för diamant öppen tillgång](#). Koppling till [European Diamond Capacity Hub](#). Initiativ för svenska noden att samverka, dela på 50% tjänst, föreslås ligga på SUB. Frågan bereds och beslut fattas av rektor.

Förändringar gällande Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) och tillgänglighetslagstiftning. Alla kommersiella e-böcker ska senast 2027 vara tillgänglighetsanpassade och fungera för alla, oavsett funktionsvariation. Biblioteken kan inte, som tidigare, hänvisa till plattformen Legimus där MTM nu endast vid undantagsfall läser in i böcker. Utmaningar också för användarna som möter många olika förslagsplattformar, inte en samlad ingång som tidigare. Bli också en kostnadsfråga för biblioteken, oklart hur mycket.

Användning av kurslitteratur i högskolan ska kartläggas och UKÄ har fått ett regeringsuppdrag. I uppdraget nämns även läsförmågan hos landets studenter som en del av uppdraget. Rådet diskuterade läsning och flera kände att en fördjupad diskussion om dessa frågor behövs, oklart om biblioteksrådet är rätt forum men något att återkomma till.

Nästa möte

Nästa möte 18 nov.

Anteckningar av

Annika Peurell

2025-09-24